

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/83,Spotkanie-poswiecone-zagadnieniu-wspolczesnego-patriotyzmu-i-dzialalnosci-dydakt.html>
10.04.2026, 15:35

Spotkanie poświęcone zagadnieniu współczesnego patriotyzmu i działalności dydaktyczno - wychowawczej ośrodków szkolnych - Kraków, 6 listopada 2006r.

Szanowni Państwo,

gdy w połowie grudnia 2001 r. przedstawiłam Kolegom ze Światowego Związku Żołnierzy AK, przede wszystkim Kol. Czesławowi Cywińskiemu (obecnie prezesowi ZG Związku) pomysł utworzenia klubu historycznego, który będzie działał jako inicjatywa ŚZŻAK przy organizacyjnej i merytorycznej pomocy IPN – nie mogłam przewidzieć, że po pięciu bez mała latach Kluby Historyczne im. gen. Stefana Roweckiego-„Grota”, połączone wspólną ideą i mające wspólny regulamin działania, który ostatnio przekształcił się w statut oraz wspólne Logo, będą funkcjonować w wielu miastach, w których obok Okręgu ŚZŻAK działa Oddział lub Delegatura IPN.

Kluby Grota pracują w Warszawie, Poznaniu, Katowicach, Łodzi, Szczecinie, Koszalinie, Olsztynie.

Teraz trochę wiadomości o Klubach.

Każdy Klub „Grota” zachowuje autonomię i samodzielność oraz swobodę działania, jednak w ramach wspólnych, kardynalnych założeń programowych i organizacyjnych, które sprawdziły się w okresie pięciu latoraz zaowocowały powstaniem wspólnego statutu, który w najbliższych dniach zostanie podpisany przez patronów Klubu: Prezesa ZG ŚZŻAK i Prezesa IPN. Należy bowiem przypomnieć, że u podstaw działalności Klubów „Grota” leży podpisanie umowy o współpracy w dn. 27 września 2001 r., w Dniu Polskiego Państwa Podziemnego, między ŚZŻAK a IPN-KŚZpNP i ta umowa jest przestrzegana przez obie strony.

Głównym celem, dla którego Kluby są powoływane, jest zapoznavanie członków oraz społeczeństwa, w tym szczególnie młodzieży, z opartą na wynikach najnowszych badań wiedzą historyczną, obejmującą dzieje Polski i losy jej obywateli w okresie II wojny światowej, a także w okresie powojennego komunistycznego zniewolenia i oporu społecznego do 1989 roku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu 1945-1954.

W 1990 r. zaistniały warunki do otwarcia niedostępnych do tej pory archiwów. Historycy, a za nimi społeczeństwo, zaczęli się dowiadywać o sprawach, których nie znaleźmy, albo znaleźmy dzięki komunistycznej propagandzie zupełnie inaczej. W 2000 r. zaczął działać IPN i przejął od instytucji, które można by określić wspólnym mianem aparatu „wykonawczego” PRL, czyli aparatu represji – przeszło 80 km cennych archiwaliów. Tym samym historycy i

społeczeństwo otrzymali ogromną szansę, by uzupełnić i poszerzyć wiedzę historyczną o latach 1939-1989. Wiedza ta powinna stać się fundamentem pamięci narodowej, budzić dumę narodową, uczucia patriotyczne, ale także być przestrożą. Ciemne, haniebne sprawy z przeszłości nie mogą być zapomniane lub zatuszowane.

I dlatego przedmiotem zainteresowania Klubu jest w szczególności rozpowszechnianie wiedzy o:

- a) Polskim Państwem Podziemnym i walce SZP-ZWZ-AK i innych formacji niepodległościowych;
- b) działalności Polskiego Rządu na Uchodźstwie i walce Polskich Sił Zbrojnych (Wojska Polskiego) poza granicami Kraju;
- c) zbrojnym i cywilnym oporze wobec niesuwerennej, komunistycznej władzy w okresie powojennym;
- d) represjach i zbrodniach, dokonanych na obywatelach polskich z przyczyn politycznych, narodowościowych i religijnych w latach 1939-1989.

Jak Państwo widzą, program i cele Klubu dość dokładnie pokrywają się z celami statutowymi ŚZŻAK, a także z tymi, do których został powołany IPN.

Budowanie pamięci narodowej, oparcie świadomości młodszych i starszych pokoleń na prawdzie historycznej o dziejach ojczystego kraju w przekonaniu, że historia Polski i Polaków jest najważniejszą bazą dla każdego pokolenia do budowy własnej tożsamości, to jest to, do czego Klub chce się przyczynić.

Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego-„Grota” zwraca się do historyków, badaczy okresu 1939-1989, by podzielili się z jego członkami, uzupełnioną dzięki najnowszym badaniom, wiedzą historyczną o tym okresie – ku pokrzepieniu serc, ku przestrodze, ku pogłębieniu naszej własnej świadomości historycznej.

Kim są członkowie Klubu? Są to osoby zainteresowane lub chcące się zainteresować programem działania Klubu, zainteresowane historią tak jeszcze nieodległą. Kombatanci, osoby represjonowane w latach 1939-1989, a więc od żołnierzy września do członków i działaczy podziemnej „Solidarności”, a także ich bliscy; instruktorzy harcerscy, którzy chcą wychowywać młodszych od siebie druhów i druhny, nauczyciele i jeszcze raz nauczyciele, historycy – badacze współpracujący z Klubem, dziennikarze, zajmujący się tematyką historyczną, studenci, dobrze przygotowani uczniowie klas licealnych i... wszyscy inni.

Jak Państwo widzą, przekrój społeczny szeroki, lecz zarazem, nie waham się tego powiedzieć, dość elitarny. Klub zawsze może podjąć dodatkowe zadanie przygotowania programu dla innych, np. dla szkół średnich, czy podstawowych, dla grupy żołnierzy, nawet młodocianych więźniów, dla szerokiego kręgu osób, ale nie będą to członkowie Klubu, to będą jego goście, bądź jednorazowi, bądź wielokrotni. Może ktoś z nich zechce zostać członkiem – proszę bardzo.

Członkiem zostaje się po podpisaniu deklaracji członkowskiej. Nie ma on żadnych

obowiązków poza „klubowym” zachowaniem się na spotkaniach. Elitarność Klubu jest jego zaletą a nie wadą. Przyciąga ludzi, podnosi poziom ich wiedzy historycznej, także i w tym celu, by mogli ją przekazywać innym.

Klub to nie stowarzyszenie ani związek, ani obowiązkowe warsztaty dla nauczycieli, czy uczniów. To dobrowolne, przyjacielskie zgromadzenie osób, które łączą wspólne zainteresowania. Po pięciu latach działalności nasz warszawski Klub jest przeszło 600-osobową grupą znajomych. Zrobiliśmy karty członkowskie, znamy się, pożyczamy sobie wzajemnie książki, pijemy razem kawę i herbatę na spotkaniach, słuchamy, dyskutujemy. Panuje wśród nas atmosfera po prostu klubowa.

Jeśli umrze członek Klubu – czcimy chwilą ciszy jego pamięć, często wspomina się jego życiorys. W zaproszeniu podajemy krótkie noty biograficzne prelegentów.

Teraz o prelegentach. Żelazną zasadą jest zapraszanie do wygłaszania referatów profesjonalnych historyków. Najczęściej nikt nam nie odmawia. Historycy lubią rozmawiać z ludźmi, po pierwsze, w jakimś stopniu przygotowanymi, po drugie, zainteresowanymi. Po spotkaniu odbywa się swobodna dyskusja. Materiały staramy się umieszczać w Internecie. Często też były drukowane w Biuletynie informacyjnym ŚZŻAK. To poszerza krąg naszych odbiorców. Taki materiał może też przydać się nauczycielom i uczniom.

Naszymi osiągnięciami są: żywe zainteresowanie członków Klubu jego działalnością, poszerzenie się ich kręgu, duży dorobek merytoryczny spotkań, o czym świadczą niezwykle interesujące tematy prelekcji, bliski kontakt prelegentów-historyków ze słuchaczami, Doprowadzenie do żywej i często kontrowersyjnej wymiany zdań między historykami i członkami Klubu.

Naszymi niedociągnięciami są: za słabe kontakty z młodzieżą, za małe możliwości wydawania drukiem materiałów ze spotkań.

Do naszych trudności należą: brak sal, niedostatek funduszy, mimo wielkiej pomocy ze strony IPN.

Naszym wielkim plusem jest bliski kontakt z Patronami Klubu – Prezesem ZG ŚZŻAK i Prezesem IPN-KŚZpNP i co za tym idzie współpraca obu instytucji na rzecz Klubu. Bardzo jest przez nas, klubowiczów, ceniona współpraca z naukowcami, zarówno z IPN-u, jak i z innymi.

I tak chcemy by było dalej, a nawet jeszcze lepiej.

W pracy Klubu uczestniczył Ś.P. Jan Nowak-Jeziorański i to parę razy, i był jego wielkim entuzjastą. Bywa u nas często prof. Władysław Bartoszewski, wiele zawdzięczamy Ś.P. prof. Tomaszowi Strzemboszewi, a także naszej Mentorce Gen. Prof. Elżbiecie Zawackiej.

W radzie Klubu w Warszawie zasiadają profesorowie: Tomasz Szarota, Jerzy Eisler, Wiesław Wysocki, Marek Ney-Krwawicz oraz pan Janusz Krupski i dr Andrzej Kunert – których nie trzeba rekomendować; w Radach pozostałych Klubów – inni znani historycy.

Serdecznie pozdrawiam Wszystkich Zebranych nie tylko jako pracownik Instytutu Pamięci

Narodowej, ale także jako Wiceprezes Rady Naczelnej ŚZŻAK.

Maria Dmochowska